คอลัมน์ “แจงสี่เบี้ย” ฉบับวันที่ 24 พฤศจิกายน 2569

“ปิดช่องเงินสด-ทองคำ” .. เมื่อการทำมาตรการสกัดทุนเทาเริ่มเห็นผล

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในบทความฉบับที่แล้ว ผู้เขียนได้เล่าถึงการขยายบทบาทของแบงก์ชาติ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจไทยที่เผชิญปัญหาซับซ้อนขึ้น นอกจากพันธกิจหลักด้านเสถียรภาพแล้ว **ผู้ว่าการ ธปท. คุณวิทัย รัตนากร**ได้เล่าถึงการประคับประคองเศรษฐกิจและแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ด้วยนโยบายเฉพาะจุดรวม 18 มาตรการใน 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน การเพิ่มโอกาสให้ SMEs เข้าถึงสินเชื่อ การสร้างความเป็นธรรมในการใช้บริการทางการเงิน และการป้องกันไม่ให้ระบบการเงินถูกใช้เป็นช่องทางของกิจกรรมผิดกฎหมาย

บทความครั้งนี้จึงขอขยายความเรื่องที่สี่ เพราะข้อมูลล่าสุดเริ่มชี้ให้เห็นว่า การลงมือปิดช่องทางการเคลื่อนย้ายเงินสดก้อนใหญ่และการแปลงเงินเป็นทองคำ ไม่ได้มีผลเพียงในทางหลักการ แต่ทำให้พฤติกรรมการทำธุรกรรมมูลค่าสูงเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด

ทำไมแบงก์ชาติต้องเข้ามาทำเรื่องทุนเทา

เพื่อไม่ให้ระบบการเงิน กลายเป็นช่องทางสนับสนุนกิจกรรมผิดกฎหมาย โดยยกระดับความโปร่งใสและความปลอดภัยของระบบการเงิน ทำให้ธุรกรรมมูลค่าสูงต้องอธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ได้ และทำให้ผู้ที่คิดจะใช้ระบบการเงินเพื่อปกปิดเส้นทางเงินทำได้ยากขึ้น เพราะทุนเทาบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ธุรกิจที่ต้องการฟอกเงินอาจยอมขาดทุนหรือเสนอราคาสูงเกินจริง ทำให้ผู้ประกอบการสุจริตแข่งขันยาก ราคาสินทรัพย์บางประเภทถูกผลักให้สูงกว่าปัจจัยพื้นฐาน รายได้และธุรกรรมไม่เข้าสู่ระบบภาษี

แบงก์ชาติจึงได้ทยอยยกระดับมาตรการหลายด้าน ด้วยการกำหนดผู้ให้บริการต้องตรวจสอบและรู้จักตัวตนของลูกค้าอย่างเข้มข้น (KYC/CDD/EDD) การตรวจจับธุรกรรมทางการเงินต้องสงสัย การยืนยันตัวตนของร้านค้า (KYM) ของธุรกิจรับชำระเงิน

เม.ย. 69 แบงก์ชาติเริ่มเกณฑ์กำกับการถอนเงินสดตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป ผ่านธนาคาร และ ตั้งแต่ 1 พ.ย. 69 ได้ขยายเกณฑ์ฯ ให้ครอบคลุมการฝากเงินสด การฝากเงินด้วยเช็คหรือดราฟต์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มา การแลกธนบัตร (ไม่รวมธนบัตรชำรุด) การใช้เงินสดซื้อเช็คหรือดราฟต์ การซื้อ-ขาย-แลกธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ และการรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสดหรือเช็คหรือดราฟต์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มา โดยธนาคารต้องตรวจสอบที่มาของเงิน วัตถุประสงค์ และ ความสอดคล้องกับพฤติกรรมลูกค้า

แบงก์ชาติยังได้กำกับดูแลการซื้อขายทองคำมูลค่าสูง เช่น การใช้เงินสดจำนวนมากซื้อทองคำ หรือการขอถอนทองคำแท่งในปริมาณสูง โดยผู้ทำธุรกรรมต้องสามารถชี้แจงแหล่งที่มาของเงินและเหตุผลได้ และยังร่วมมือกับ ก.ล.ต. เพื่อสกัดการนำเงินไปแปลงเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล อย่าง USDT

ทั้งหมดนี้ เพื่อป้องกันการฟอกเงิน โดยหัวใจของมาตรการไม่ใช่การ “ห้าม” แต่เป็นการทำให้ธุรกรรมมูลค่าสูงไม่สามารถเกิดขึ้นโดยไร้คำอธิบาย

ผลลัพธ์ที่เริ่มเห็น: ธุรกรรมสูงลด ธุรกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ก็ไม่ได้เพิ่ม

ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ ชี้ให้เห็นว่า มูลค่าการถอนเงินสดตั้งแต่ **5 ล้านบาทขึ้นไป** ลดลงจาก **100,474 ล้านบาทในเดือน ม.ค. 69 เหลือ 30,484 ล้านบาทในเดือน ต.ค. 69** หรือลดลง **69%** สะท้อนว่าเมื่อธุรกรรมมูลค่าสูงต้องผ่านการตรวจสอบที่เข้มข้นขึ้น ผู้ทำธุรกรรมสุจริตสามารถเปลี่ยนไปใช้การโอนเงินที่ตรวจสอบเส้นทางได้ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถอธิบายที่มาหรือวัตถุประสงค์ของเงินได้ ย่อมทำธุรกรรมได้ยากขึ้น

คำถามสำคัญคือ ผู้ทำธุรกรรมได้เปลี่ยนไป “ซอยยอด” ให้ต่ำกว่า 5 ล้านบาทเพื่อเลี่ยงเกณฑ์หรือไม่

ข้อมูลล่าสุดตอบคำถามนี้ได้ เพราะมูลค่าการถอนเงินสดช่วง **1–4.99 ล้านบาท** ไม่ได้เพิ่มขึ้น แต่ลดลงจาก **206,761 ล้านบาทในเดือน ม.ค. 69 เหลือ 183,505 ล้านบาทในเดือน ต.ค. 69** หรือลดลงราว **11% จึงไม่ปรากฏว่ามีการย้ายธุรกรรมจำนวนมากลงมาอยู่ใต้เส้น 5 ล้านบาทเพื่อหลบการตรวจสอบ**

ด้านทองคำ ผลลัพธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการถอนทองคำแท่ง **ตั้งแต่ 2 กิโลกรัมขึ้นไปลดลง 85%** ในเดือน ต.ค. 69 เมื่อเทียบกับ ม.ค. 69 ขณะที่การถอนทองคำแท่ง **ต่ำกว่า 2 กิโลกรัมลดลง 66%**

แน่นอนว่า การลดลงของธุรกรรมยังไม่อาจตีความได้ว่าทุนเทาปรับลดในสัดส่วนเดียวกัน เพราะมูลค่าธุรกรรมอาจรับผลจากปัจจัยอื่นด้วย แต่ข้อมูลสามารถบอกได้อย่างน้อยว่า ช่องทางการถอนเงินสดและทองคำแท่งมูลค่าสูง ถูกใช้น้อยลงอย่างชัดเจน และการหลบเกณฑ์ด้วยการซอยยอดไม่ได้ปรากฏในตัวเลข

นี่คือประโยชน์ที่จับต้องได้ของมาตรการ ได้แก่ การลดความไม่เปิดเผย เพิ่มร่องรอยที่ตรวจสอบได้ ทำให้ธนาคารเห็นรูปแบบความเสี่ยงเร็วขึ้น และเพิ่มต้นทุนแก่ผู้ที่จะฟอกเงิน

ที่สำคัญ มาตรการไม่ได้มุ่งซ้ำเติมผู้ประกอบอาชีพสุจริตที่สามารถชี้แจงแหล่งที่มาหรือวัตถุประสงค์ของเงินได้ ยังคงทำธุรกรรมได้ตามปกติ เพียงแต่อาจต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมตามระดับความเสี่ยง

แบงก์ชาติทำคนเดียวไม่ได้

เงินเทาไม่ได้เคลื่อนผ่านเพียงช่องทางเดียว เมื่อช่องทางหนึ่งยากขึ้น ผู้กระทำผิดอาจย้ายไปใช้ช่องทางอื่นได้ แบงก์ชาติจึงร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบธุรกิจภาคการเงิน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล ยกระดับมาตรฐาน ร่วมกันป้องกันธุรกรรมเสี่ยง

ดังที่**ผู้ว่าการคุณวิทัยฯ** กล่าวไว้ว่า ปัญหาเชิงโครงสร้าง ทั้ง หนี้ครัวเรือน SMEs หรือ เงินเทา ไม่อาจแก้ได้ด้วยหน่วยงานเดียว แต่ต้องร่วมมือกัน ทำอย่างจริงจัง และทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง ปัญหาจึงจะค่อย ๆ ดีขึ้น

ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับโจทย์ใหญ่ของเศรษฐกิจไทยที่ว่าด้วยเศรษฐกิจนอกระบบ ซึ่งไม่ได้มีเพียงกิจกรรมผิดกฎหมาย หากยังรวมถึงประชาชนและธุรกิจสุจริตจำนวนมากที่อยู่นอกฐานข้อมูล จึงอาจเข้าไม่ถึงแหล่งทุน และโอกาสทางเศรษฐกิจในระบบ

ในวันนี้ แบงก์ชาติได้จัดงาน BOT Symposium 2026 **ภายใต้หัวข้อ “From Informality to Opportunity: ปลดล็อกศักยภาพเศรษฐกิจนอกระบบไทย”** เพื่อชวนสังคมมองโจทย์นี้อย่างรอบด้าน

ด้านหนึ่ง เราปิดช่องไม่ให้กิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ใช้ระบบการเงินเป็นเครื่องมือ แต่อีกด้านหนึ่ง ต้องสร้างทางสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการสุจริต เพื่อให้มีข้อมูล เข้าถึงสินเชื่อ ได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจในระบบ และเติบโตได้เต็มศักยภาพ

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด **